Zalecenia dla uczniów klasy Va
na dni wolne od nauki szkolnej 2020r.

6.05.2020

HISTORIA

Temat: **Unia polsko- litewska**
Po śmierci Kazimierza Wielkiego tron polski przypadł węgierskiej dynastii Andegawenów. Ludwik Węgierski został królem Polski.
On podobnie jak Kazimierz Wielki nie miał męskiego potomka dlatego żeby jego córka Jadwiga mogła dziedziczyć tron polski wydał przywilej koszycki (1374) i wtedy szlachta zgodziła się na to, by Jadwiga została królem. Za najlepszego kandydata na jej męża królewscy dostojnicy uznali władcę sąsiedniego Wielkiego Księstwa Litewskiego, księcia Jagiełłę.
* zwróć uwagę na następujące zagadnienia:
- w jakich okolicznościach polski tron objęła Jadwiga Andegaweńska
- jakie były przyczyny i skutki unii w Krewie
- jakie było znaczenia bitwy pod Grunwaldem
* przeanalizuj mapę: *Polska i Litwa w latach 1385-1434*
*** dla zainteresowanych-** dla poszerzenia wiedzy skorzystaj z e-podrecznika: **https://epodreczniki.pl/a/wielka-wojna-z-krzyzakami/D1196vaz1**
https://epodreczniki.pl/a/nowe-miejsce-polski-i-litwy-w-europie/DEkzxDPYY
* wyjaśnienie pojęcia: ***unia personalna*** - związek państw, które mają wspólnego władcę, pozostają jednak odrębnymi państwami.
* wykonaj zadania w zeszycie ćwiczeń (sprawdzę po powrocie do szkoły)
* na ocenę: Opisz zasługi królowej Jadwigi dla Polski.(polecenie to jest dla tych, którzy nie mogą wykonać testu ze względu na brak dostępu do internetu.) **Na wykonanie zadania masz czas do 11.05.2020.** Proszę, zrób je dzisiaj.

*** OBOWIĄZKOWO** na podstawie wiedzy z podręcznika i notatki **wypełnij test : *Unia polsko - litewska*** kryjący się pod linkiem. Logując się **wpisz swoje imię i nazwisko.** Ostateczny czas na wykonanie zadania upływa **11 maja, godzina 15.**
https://quizizz.com/join?gc=052033
Powodzenia :) Nie zwlekaj:)

* uporządkuj wiedzę korzystając z notatki:
1. Polska pod panowaniem Ludwika Andegaweńskiego (Węgierskiego)
a. śmierć Kazimierza Wielkiego w **1370 r. – wygaśnięcie dynastii Piastów**
b. na tronie polskim zasiadł Ludwik Andegaweński **(1370 r.)**
c. rządy Ludwika Węgierskiego to okres polsko-węgierskiej unii personalnej

2. Początek unii polsko-litewskiej

a. po śmierci Ludwika w 1382 r. królem Polski została Jadwiga

b. zawarcie polsko-litewskiej **unii w Krewie – 1385 r. (unia personalna)**

– książę litewski Jagiełło miał poślubić Jadwigę Andegaweńską

– warunkiem zawarcia małżeństwa był chrzest Jagiełły i całej Litwy

– **w 1386 r.** odbyła **się koronacja Władysława Jagiełły**

c. znaczenie Jadwigi Andegaweńskiej

– odzyskała Ruś Halicką

– odnowiła Akademię Krakowską – Uniwersytet Jagielloński

– Jadwiga Andegaweńska zmarła w **1399 r.**

3. Wielka wojna z zakonem krzyżackim

a. przyczyny wybuchu wojny

– Polska dążyła do odzyskania Pomorza Gdańskiego

– książę litewski Witold wsparł powstanie antykrzyżackie na Żmudzi

– Władysław Jagiełło obiecał pomoc Litwie w wolnie z Krzyżakami

b. wojna z Krzyżakami rozpoczęła się **w 1409 r.**

b. Krzyżacy zajęli ziemię dobrzyńską

c. do decydującej bitwy doszło **15 lipca 1510 r. pod Grunwaldem**

– była to jedna z największych bitew średniowiecza (50 tys. uczestników)

– armia krzyżacka została rozbita

– w bitwie poległ wielki mistrz zakonu Ulrich von Jungingen

d. niepowodzeniem zakończyło się oblężenie Malborka

e. wojnę zakończył pierwszy pokój toruński (1411_

– Litwa odzyskała Żmudź

– Polska odzyskała ziemię dobrzyńską

– Pomorze Gdańskie pozostało przy państwie krzyżackim

f. kolejne wojny polsko-krzyżackie nie przyniosły rozstrzygnięcia

4. Konflikt polsko-krzyżacki omawiano na soborze w Konstancji (1414-1418)

a. Polskę reprezentował Paweł Włodkowic i Zawisza Czarny

b. delegacja polska głosiła pogląd, że wiary nie można narzucać siłą

5. W 1413 r. została zawarta nowa polsko-litewska unia w Horodle

a. ustanawiała unię personalną

b. Polska i Litwa miały uzgadniać wybór nowego króla

c. pięćdziesięciu rodom litewskim nadano polskie herby i przywileje

MUZYKA

Temat: Na majówkę. (zapisz temat w zeszycie)

Przeczytaj wprowadzenie do lekcji – podręcznik strona 140.

- Posłuchaj, a następnie zaśpiewaj piosenkę „Ja mam tylko jeden świat" (słowa – strona 140-141).

Plik muzyczny

- Stwórz własny akompaniament rytmiczny do piosenki „ Ja mam tylko jeden świat".
    1. Znajdź w domu przedmioty, które możesz wykorzystać do gry (może to być wszystko: garnki, tarka, łyżki, szklanki, miski, patyki itp.)
    2. Spróbuj zagrać na przedmiotach, które wybrałeś. Sprawdź jaki mają dźwięk.
    3. Włącz piosenkę „ Ja mam tylko jeden świat" i spróbuj grać do niej dowolne rytmy na swoich znalezionych instrumentach.

https://www.youtube.com/watch?v=dWeFT8b_JDc – oglądnij ;):

Dla chętnych:

Owoce swojej pracy (gra na instrumentach/ śpiew piosenki) możesz nagrać i wysłać na maila na dodatkową ocenę z muzyki ☺ (6 lub 5)

Powodzenia! Bawcie się dobrze ☺

Nagrania możesz wysłać do dnia 13 maja.

GEOGRAFIA

Temat: Temat: Krajobraz tajgi i tundry - utrwalenie

Utrwalisz wiadomości związane z:

- przystosowaniem roślin tundry do trudnych warunków klimatycznych;
- Przystosowaniem roślin do klimatu tajgi;
- rozpoznawaniem gatunków drzew iglastych;
- rozpoznawaniem wybranych gatunków żyjące w tajdze.

Utrwal wiadomości zawarte w temacie lekcyjnym str. 142- 148 w podręczniku oraz w linkach poniżej

https://epodreczniki.pl/a/przyroda-tajgi/DAfBTG8Hf

https://epodreczniki.pl/a/przyroda-tundry/DYW9pf3AH

TAJGA

Tajga kojarzy się z bezkresnymi lasami iglastymi. Istotnie, typowymi roślinami tajgi są świerki, modrzewie i sosny. Ich liście mają postać igieł. Mała powierzchnia zapobiega nadmiernej utracie wody. Igły pokryte są warstwą nieprzepuszczalnego wosku. Chroni je to przed niszczącym działaniem silnego mrozu i utratą wody podczas długiej zimy. Drzewa iglaste mają drewno nasączone żywicą, która nie zamarza na mrozie, co zabezpiecza pnie i gałęzie przed niskimi temperaturami. Drzewa są zwykle wysokie, strzeliste i mają zwarte, korony z krótkimi gałęziami. Taki „choinkowy" kształt zabezpiecza drzewa przed połamaniem gałęzi po obfitych opadach śniegu, który się po nich zsuwa. Ponadto wysokie drzewa z wąskimi koronami przechwytują więcej światła słonecznego, gdy Słońce jest nisko nad horyzontem

Krzewów w tajdze jest niewiele i najczęściej są to iglaste jałowce, a czasem niskie krzewy odpornych na mróz leśnych malin lub porzeczek. Bardzo bogate jest natomiast piętro runa leśnego, które ma doskonały dostęp do światła wśród rzadkich drzew i stały dostęp do wody, której latem w podłożu jest aż nadto. Powszechnie występują mchy i wrzosy, częste są borówki i żurawina. Ważnym składnikiem runa leśnego są grzyby.

Na południu tajgi spotykamy nieliczne płazy i węże, w tym żmije i zaskrońce. Są one aktywne tylko przez kilka miesięcy, a potem zapadają w bardzo długi, zimowy sen. Liczne są za to ptaki, gdyż lasy zapewniają im dobre warunki do zdobywania pokarmu, schronienie i bezpieczne miejsca do zakładania gniazd. Spośród licznych gatunków wymienić należy głuszce, cietrzewie, sowy, sikorki i jemiołuszki. Polują na nie na przykład jastrzębie i krogulce. Licznie występują tu także ssaki, w tym gatunki duże, jak łosie, jelenie i renifery, mniejsze – jak zając bielak, wiewiórka oraz wiele gryzoni. W tajdze żyją także drapieżniki: tygrysy i niedźwiedzie, mniejsze od nich wilki, rysie, lisy, rosomaki i borsuki, a także niewielkie łasice i gronostaje.

TUNDRA

Rośliny tundry napotykają na wiele przeciwieństw, które utrudniają im życie. Podstawowym problemem jest niska temperatura. Przez większą część roku panuje mróz. Nawet pozostałe 2–4 miesiące nie są zbyt ciepłe. Problemem dla roślin jest także wieczna zmarzlina, która uniemożliwia zapuszczanie korzeni w głąb podłoża. Silne wiatry, które powodują łamanie roślin wystających ponad cienką warstwę śniegu, również ograniczają rozwój roślin.

Z takimi warunkami dobrze radzą sobie mchy i porosty. Często występujący w tundrze porost to **chrobotek reniferowy**.

Wiosną zielenią się trawy i inne rośliny kwiatowe, a wśród nich efektownie wyglądająca wełnianka. Nieco wyższe są karłowate krzewy reprezentowane przez borówki, maliny i jeżyny. Rośliny te potrafią w krótkim czasie wypuścić liście, zakwitnąć i wydać owoce, które jeszcze przed powrotem zimy dojrzewają.

Największymi roślinami tundry są karłowate drzewa. Ich liście i młode pędy są zwykle pokryte delikatnym meszkiem, co w pewnym stopniu zabezpiecza je przed przymrozkami. **Brzoza karłowata** przypomina właściwie płożący się krzew z gałęziami o długości niewiele

przekraczającej 1 metr, krótkich, drobnych gałązkach i drobnych listkach. W tundrze rosną też karłowate wierzby: wierzba arktyczna i wierzba lapońska.

Wszystkie ssaki i ptaki mają bardzo gęste futra lub pióra puchowe. Te, które poruszają się po lądzie, mają duże stopy, aby nie zapadać się w śniegu. Wiele gatunków zmienia na zimę kolor piór lub futra na biały lub są białe przez cały rok. Owady pojawiają się wyłącznie w okresie letnim; są to głównie komary i muchy. Stanowią one pokarm dla ptaków, ale są uciążliwe dla innych zwierząt i ludzi.

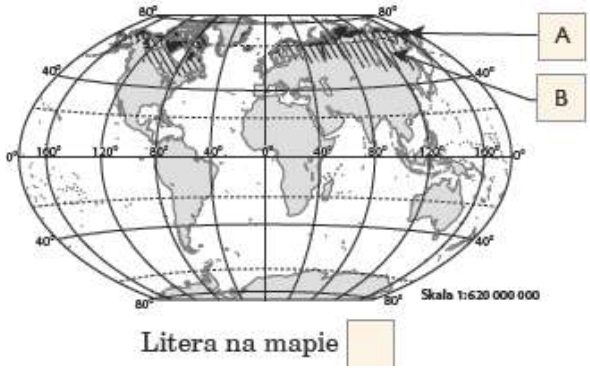
Wśród kręgowców dużo jest ptaków owadożernych, które przybywają tu jedynie na lato. Liczne są zwierzęta roślinożerne, przy czym najwięcej jest małych gryzoni, nazywanych **lemingami**. Żyją tu również **susły, zające bielaki** i **pardwy** – roślinożerne ptaki, które latem, korzystając z obfitości pokarmu, żywią się także owadami. Większymi roślinożercami są **renifery** i pochodzące z Ameryki Północnej woły piżmowe (piżmowoły), które zostały z sukcesem osiedlone w tundrze Europy i Azji.
W tundrze nie brak drapieżników, które żywią się głównie lemingami, ale chętnie polują też na ptaki lub zające. Niewielkimi drapieżnikami są gronostaje i łasice oraz sowy. Większym ptakiem drapieżnym jest sokół białozór, a wśród ssaków duże drapieżniki to lis polarny, wilk i żyjący na granicy z lodową pustynią niedźwiedź polarny.

Zadanie domowe

Wykonaj w zeszycie

1. Rozpoznaj strefę krajobrazową na podstawie opisu. Wpisz jej nazwę .

Znajduje się na półkuli północnej, w strefie klimatów umiarkowanych. Lato jest tu ciepłe i krótkie, a w czasie długiej zimy temperatura powietrza spada znacznie poniżej 0°C. W krajobrazie przeważają rozległe lasy ze świerkami i jodłami, a także rozległe tereny podmokłe.

Nazwa strefy: ……..

2. Podkreśl te spośród podanych nazw organizmów, które są charakterystyczne dla tundry.

■ *rosomak* ■ *wierzba karłowata* ■ *lis polarny* ■ *sosna* ■ *porosty*, ■ *mech* ■ *piżmowół*

■ *modrzew* ■ *niedźwiedź brunatny* ■ *łoś* ■ *świerk* ■ *leming*

3. Napisz, jakie są tradycyjne zajęcia mieszkańców tundry.

……

4. Podkreśl te spośród podanych nazw organizmów, które są charakterystyczne dla tajgi.

■ *rosomak* ■ *wierzba karłowata* ■ *lis polarny* ■ *sosna* ■ *porosty* ■ *mech piżmowół*

■ *modrzew* ■ *niedźwiedź brunatny* ■ *łoś* ■ *świerk* ■ *leming*

NIE ODSYŁAJ WYKONANYCH ZADAŃ

ALE …

Dołącz się do gry jako uczeń na stronie

https://quizizz.com/join?gc=004878

Pamiętaj zaloguj się swoimi danymi (imieniem i nazwiskiem).

Jest to Wasza kartkówka.

Termin wykonania – poniedziałek - 11.05 do godziny 18.00.

Życzę powodzenia ☺